

Európa a deinštitucionalizácia: posledný vývoj

Luk Zelderloo
Generálny sekretár EASPD

23. august 2012
Bratislava

Obsah

1. Výzva pre sektor
2. Čo je inštitucionálna starostlivosť?
3. Smerom k životu v komunite
4. Politické záväzky
5. Záver

Výzva pre sektor

1. Meniaca sa spoločnosť

- Posun paradigmy vo vzťahu k osobám so zdravotným postihnutím
- Demografická zmena
- Ekonomická zmena
- Znalostná spoločnosť a informačno-komunikačné technológie

Výzva pre sektor

2. Pracovníci

Pracovníkmi prvého kontaktu v sociálnej oblasti sú prevažne ženy (až 95 %)

Kľúčové problémy:

- **Málo kariérnych možností**
- **Nízke mzdy**
- **Málo možností celoživotného vzdelávania:
investícia do ľudských zdrojov**
- **Potreby rekvalifikácie kvôli zmene paradigmy:
adaptibilita pracovníkov**

Výzva pre sektor

3. Deinštitucionalizácia

Existuje naliehavá potreba komunitných a na človeka zameraných služieb v celej Európe

Kľúčové problémy:

- **Rekvalifikácia pracovníkov v špecializovanom prostredí**
- **Školenia pracovníkov priameho kontaktu**
- **Rozvoj nových pracovných pozícií**
- **Školenia manažmentu sociálnych zariadení**

Výzva pre sektor

4. Dostupnosť služieb

Dostupnosť širokého spektra služieb a slobodná voľba sú rozhodujúcimi pre blaho ľudí so zdravotným postihnutím. Inovácie v poskytovaní sociálnych služieb by mohli prispieť k trvalo udržateľným riešeniam.

Kľúčové problémy:

- Kapacita budov v krajinách Východnej Európy
- Rozvoj hodnotiacich nástrojov
- Financovanie
- Nové typy služieb: tiesňové linky, vzdialená podpora atď.

Výzva pre sektor

5. Aktéri a široká spolupráca

Všetci aktéri (zainteresované organizácie a jednotlivci) majú prispievať k rozvoju účinného a finančne efektívneho systému služieb. Dnešná spoločnosť je zložitá. Len dobre organizovaná spolupráca a spoločná zodpovednosť nám umožní účinne a efektívne rozvíjať politiku a implementáciu.

Kľúčové problémy:

- Identifikácia aktérov
- Dohoda na rôznych rolách a zodpovednostiach
- Rozvoj nástrojov na uľahčenie spolupráce
- Financovanie všetkých aktérov spolupráce

Čo je inštitucionálna starostlivosť?

1. Rozdiely v „kultúre“

V inštitucionálnej starostlivosti

- izolácia od širšej komunity
- Klienti nemajú dostatočnú kontrolu nad ich životom
- Paternalistický vzťah
- Nemenná rutina
- Blokovaná terapia
- Pravidlá inštitúcie sú dôležitejšie ako potreby klienta

V komunitnej starostlivosti

- Inklúzia do komunity
- Zapojenie klienta do všetkých rozhodovaní
- Partnerstvo
- Flexibilita
- Individuálny prístup
- Klient je v centre

Čo je inštitucionálna starostlivosť?

2. Komunitná vs. inštitucionálna starostlivosť

- Komunitné služby vykazujú vyššiu úroveň spokojnosti klientov a ich rodín
- Komunitné služby nie sú drahšie oproti inštitucionálnym, ak porovnávame rovnako kvalitné služby
- Sú potrebné navyše prostriedky počas prechodového obdobia

Čo je inštitucionálna starostlivosť?

3. Rizikové scenáre transformačného procesu

- Veľké investície do existujúcich inštitúcií
- Udržiavanie paralelných služieb
- Alternatívy s inštitucionálnou kultúrou
- Zatváranie inštitúcií bez služieb v komunite

Smerom k životu v komunite

1. Fenomén uvarenej žaby

Čo potrebujeme:

- Zamerať sa na potreby a vyhodnocovanie potrieb
- Rozvoj a zviditeľňovanie alternatív (dostupnosť)
- Vysvetľovanie dôležitosti zmeny paradigmy
- Školenie riadenia zmeny
- Školenia nových zručností pre pracovníkov prvého kontaktu
- Identifikovať prekážky v legislatíve
- Alternatívne pracovné príležitosti pre pracovníkov

Smerom k životu v komunite

2. Udržať rodiny pohromade

Čo potrebujeme:

- Mechanizmus sociálno-ekonomickej podpory pre chudobné rodiny
- Podpora komunikácie
- Poznávanie rôznych rolí – rodičia / brat / sestra
- Udržať rodiny pohromade

Smerom k životu v komunite

3. Spektrum služieb

Čo potrebujeme:

- Dostupné informačné služby
- Nové technológie a informačno-komunikačné technológie
- Uvedomelý a vyškolení personál v pôrodniciach
- Včasná intervencia a ambulantné služby
- Osobní asistenti v denných centrách a školách
- Odl'ahčovacia služba a krátkodobá starostlivosť
- Podpora rodiny kombinovaná s podporou pre ľudí so zdravotným postihnutím
- Zameranie sa na prechody v rôznych obdobiach života
- Dostupná pomoc v bežnom vzdelávaní a zdravotnej starostlivosti

Smerom k životu v komunite

4. Rozvoj partnerstiev

Čo potrebujeme:

- Investovať do spolupráce všetkých aktérov a zapojenie ľudí so zdravotným znevýhodnením
- Poznávanie rôznych rolí
- Dohoda všetkých partnerov
- Mainstreaming

Smerom k životu v komunite

5. Zavrieť kohútik

Čo potrebujeme:

- Dostupnosť včasnej intervencie, ambulantnej a odľahčovacej služby
- Flexibilné časové programy služieb (predškolské programy)
- Zistiť počet ľudí žijúcich v ústavoch
- Prestať investovať do budov
- Odsúhlasený krízový plán
- Legislatívne 'stop'

Politické záväzky

1. Európska únia

- Charta základných práv EÚ, článok 24,25 a 26
- Stratégia 2020: Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu
- Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020
- Štrukturálne fondy: ESF, ERDF

Politické záväzky

2. Rada Európy

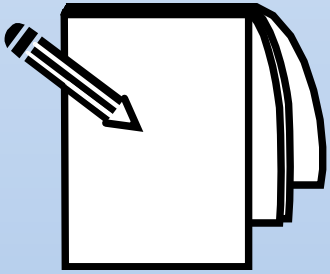
- Európska sociálna charta: článok 23
- DI- odporúčania
- Akčný plán RE na presadzovanie práv ľudí so zdravotným postihnutím a ich plnej účasti v spoločnosti 2006 - 2015
- Rezolúcia o prístupe k právam: európsky parlament
- Štáty, Eurokomisár pre ľudské práva

Politické záväzky

3. Iné medzinárodné organizácie

- Dohovor OSN o právach ľudí so zdravotným postihnutím: článok 19
- Smernica OSN o náhradnej starostlivosti
- Deklarácia o zdraví detí (WHO Europe)
- Princípy OSN pre starších ľudí & Odporúčania pre staršie ženy

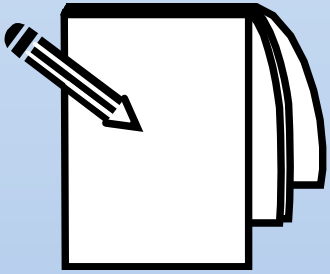
Závery

10 kľúčových požiadaviek na kvalitu sociálnych služieb

1. Uľahčenie zapojenia, začlenenia a plnoprávneho občianstva
2. Služby ušité na mieru – zamerané na človeka s jeho znevýhodneniami a potrebami meniacimi sa v čase
3. Komunitné a zakorenené v spoločnosti
4. Zriadené v blízkej spolupráci s bežnou spoločnosťou
5. Holistický prístup → mnohostranný prístup

Závery

10 kľúčových požiadaviek na kvalitu sociálnych služieb

6. Prevádzkované dobre vyškolenými a riadenými pracovníkmi
7. Udržať rodinu pohromade
8. Založené na spolupráci aktérov
9. Zaisťiť bezpečnosť pre všetkých užívateľov
10. Povoľiť skutočnú a informovanú voľbu

Závery

Ak zle plánuje, naplánujete zlyhanie

Čo potrebujeme:

- Potvrdenie cieľov politiky
- Uskutočniteľné akčné plány
- Prekrývanie systémov
- Jasne pridelený rozpočet
- Monitoring a systém hodnotenia kvality
- Investície do školení
- Predpoklady pre kvalitu
- Vedenie

Ďakujem!

EASPD
Av. d'Auderghem/ Oudergemlaan 63
1040 Bruxelles
+32 22 82 46 10
www.easpd.eu
info@easpd.eu